

Reuniunea învățătorilor

Proprietar editor :
Reuniunea Învățătorilor români
dela școalele popor. conf. ort. din
protopopiatele arădane I—VII.

REDACTOR :
IOSIF MOLDOVAN.

Redacția și administrația:
Arad, piața Tokoly Nr. 8.
Abonamentul anual 5 cor.

De sfintele Paști.

Pe timpul când fățarnicia privilegiatului popor din îndepărtatul răsărit al falnicului imperiu Roman și-a ajuns apogeul, iar viața plebeilor a devenit insuportabilă, s'a ivit în lume Dumnezeu omul, lumina din lumină, soarele dreptății a cărui raze deșteptătoare au străbatut până în cele mai de jos pături ale societății omenesti, deșteptând la viață pe cei morți sufletește, întărind speranța lor într'un viitor mai bun și mai fericit. Incălziți de lumina cunoștinței lemnarii și pescarii poporului și-au părăsit sculele și mregile și neînfricați de suferințele și neajunsurile ce întimpinau, s'au făcut apostoli propagatori ai principiilor creștinești : *dreptate, frățietate și egalitate*, vestind lumii, că oamenii, fără deosebire de stare și avere, sunt frați și fiii unuia și adevăratul Dumnezeu.

Fățarnicii timpului de atunci, geloși de privilegiile ce le eveau dela falnicii Romani, nu consămțau cu principiile propagate și nu doriau luminarea și emanciparea plebei.

Au urmat :

Zile de goană și urgie, zilele patimilor . . .

Arginții amăgitori ai fățarnicilor privilegiați . . .

S'a ivit Iuda, care pentru 30 de arginți a vândut cauza cea sfântă a neamului omenesc . . .

Izvorul luminei s'a dat în mâinile oamenilor păcătoși.

Cel ce a scos sabia pentru cauza cea sfântă, până a nu cântă cocoșul, s'a lăpădat de trei ori.

Sfatul fățarnicilor lege a făcut, și după lege, izvorul luminei s'a stins... dar, a treia zi iarăși s'a ivit, a înviat și

Cauza sfântă totuși a triumfat.

Cel lăpădat s'a reintors.

Iuda s'a spânzurat!...

Fățarnicii *prîbegesc prin largă lume!*...

Razele luminei divine, prin timpuri grele a străbătut și până la noi...

Încălziți de aceste raze, din fiin plebei s'au format apostolii neamului, neînfricați de suferințe și neajunsuri.

Fățarnicii și privilegiații timpului nu consimt cu principiile propagate și nu doresc luminarea și emanciparea plebei.

Au urmat:

Zile de goană și urgie, zilele patimilor...

Arginții fățarnicilor privilegiați...

Fazele istoriei vedem că să repetesc. Ce va mai urmă nu știm, dar suntem tari în credința: că *căuza sfântă trebuie să triumfeze!*...

În aceasta speranță salutăm pe apostolii neamăgiți cu cuvintele vestitoare de bucurie:

Cristos a înviat!

*
* *

O poveste.

Să vă spun — mă rog — o poveste, de cât care... nu mai este.

A fost odată — și trăește și acum dacă nu-o fi pericol — o societate mare, pe acții, cum se zice. Aceasta societate avea multe averi, între altele și o vie întinsă, pe un deal frumos. Stăpânul, neputând lucra atâta lume de bogăție, a dat partea cea mai mare la arândă, într'această eră și via. Arândătorul viei a luat via — cu răspundere

mare — căci stăpânul îi spusese să grijească bine de ea, pentrucă e moștenire rămasă dela străburi, deci avuție scumpă ca o peatră nestimată. Fiind via întinsă, noul stăpân — care încă eră un fel de societate — a trebuit să-și năimească ajutor de tot felul, șpani, cassieri, ispravnici și vieri — mai mari și mai mici — după cum a cerut lipsa și trebuința, iar pe lângă aceștia a mai fost lipsă de o mulțime de lucrători, cari să lucre via părăsită și plină de burueni, ce aveau rădăcini de sute de ani, ba, se mai aruncau și din via vecinului.

Lucrătorii viei toți erau de un neam și de un sânge, și erau mulțămiiți cu soarta lor — așa, cum se mulțamește omul care nu poate mai bine — și se simțiau destul de bine, când știau că și stăpânii lor sunt de un neam cu ei... Câte odată mai aveau daraveri neplăcute cu vierii, cari îi ocărau (pentrucă și ei au fost ocărâți de șpani) că nu lucră cum se cade și atâta timp cât se cere... iar asta tot așa au mers, până când lucrătorii s'au adunat să țină sfat, că ce este de făcut și cum ar fi mai bine de ei, ca să trăiască în legătură frățiască? Auziseră, că un fel de oameni ce se numesc »socialiști« prin ținerea la olaltă și voia de a-se arătă că și ei pot ceva, pe mulți au făcut să îi asculte și să-i cinstească, — de aceea și-au țesut și ei un »rost«, pe care l-a numit: Reuniune pentru înaintare....

Pe vierii — ca pe cei mai pricopsiți — iau pus în frunte și le-au încredințat *aprinderea luminilor*. Însă ca societatea să poată merge ca lumea, a trebuit ca fiecare membru se contribue cu o taxă oarecare, pentrucă trebuiau luminări și lămpi, cari numai pe nimica nu se puteau cumpără, apoi mai trebuiau și alte lucruri. Cu acestea treburi lumea s'a deprins bucuros — de silă — și treaba mergea bine — cum merg și alte treburi naționale: schiopătând.

Cu tote cele înșirate, lucrul viei mergea și via eră frumoasă, ba, arândătorii de mai nainte, pentru ca să aibă lucrători destoinici, au înființat și o *piepinărie* unde se

învăla tot lucrul... și astfel se creșteau lucrători de se puteau trimite și la alte vii...

Via mai avea încă și straturi cu flori, cari răspândeau miros și odor peste întreaga moșia. Cultivarea se făcea cum dădea — cel de sus, iar dela o vreme prin lucrătoare luate din șirul celorlalți muncitori. Acestea văzându-se mai la o parte, au răsultat mai liber și nici mai voiau să asculte de porunca vierilor, ba, dela o vreme nici să-i mai cunoască. Ah! uitasem ca să spun, că o *întâmplare* a făcut ca acestea lucrătoare — luate dintre ceilalți să fie trimise la o curte boierească — cât-va timp — ca să învețe cultivarea florilor și, aceasta împrejurare le — au ambiționat.

Vierul — cel mai mare încă — nu-i fleac, (că doară de aceia îi pus să fie — cel mai mare) pofteste dela florărese, ca să-și îplinească datorița, așa după cum a fost legătuiala — atunci de mult — când și ele erau într'un rând cu ceilalți. Dar dânsule nu vreau, ba s'au făcut foc și pară de mânie, că li-s'a vătămat rangul. Și, cu ponosul cât mai mare — ață — până la stăpâni, — că ce vreau vințelarii — că le socotesc în rând cu ceilalți, până când dumnealor sunt mai sus, cu — un lat de palmă. Că cine a ascultat ponosul obidat cu suspine și lacrimi nu știm, dar am văzut, că spanii viei au luat ponosul la răvaș. Și încă ce răvaș!? Cu încreștături și figuri cari reflectau înțepături usturătoare, cari arătau cu câtă trudă s'a făcut bietul răvaș, numai ca să se dovedească dreptul florăreselor. (?) Destul, că pe lângă toată bunăvoința de a scoate dreptul la iveală, aceasta nu s'a putut cu una cu două.

Vierii însă au ținut sfat și s'au socotit, că decât să aibă atâta »val« și »năcaz« pentru ele, mai bine se lipsesc de bucuria și plăcerea de a le avea în societatea lor.

— Alăta pagubă!

Pe când credeau vierii că acum s'a gătat cu năcazarile, iată că le vine alt răvaș, care se deosebia de cel dintâiu, fiindcă era mai scurt decât cel venit dela spani și avea semne mai puține, dar mi-se părea că pe semnele răvașului erau înțepenii ghimpi de »*Datura*« și »*Hyo-scyanus*« a căror sucuri te-ar ucide, dar nu le-ai contra-balanza momentan. Erau bieții vierii ca și creștinii pe timpul »incvizității« puși între cuțite.

Însă voia tare și credința nestrămutată că pe alor parte este dreptatea, toate le-au învins și le vor învinge. Pot manipulanții pepinăriei să se folosească de orice arme, acelea se vor îndoi, ori se vor frânge de zidul oțelit care formează societatea lucrătorilor cu vierii la olaltă...

Poate că mulți n'au înțeles ce am zis, de aceea o spun mai deschis :

Vierii și lucrătorii au avut dorința generală ca și manipulanții pepinăriei să facă parte din societatea lor — și s'au bucurat foarte când i-au văzut în mijlocul lor — dacă nu în altfel — barem să grijească să nu se stângă luminile, iar pentrucă au avut loc pe scaunele celea mai bune — cred că au fost în drept să ceară, să — se plătească atâta *bir*, cât plătesc și ceilalți muncitori. Aceasta a mai lipsit că apoi au și auzit atât vierii cât și lucrătorii. Ba că-s negri pe față, ba, că-s nespălați, ba, că-s neîndemânatici și... și nepricepuți, iar ei sunt cu toate în rând. De aici apoi muștrări și ceartă, din ceartă rezbel și, știți colo... rezbel pe răvaș, ca din poveste.

— Dar,
Mă rog, să ascultați,
Și să nu vă supărați!
Că din poveste
Încă mai este.
Și, să credeți dumneavoastră,
Că povestea mea nu-i proastă!
Aceasta mi-au spus-o mie
Lucrătorii dela vie.
Iar lor, vecinii le-au spus :

Că, de durere, florarii
 și cu piepinarii
 Au lăsat și s'au dus...
 Dându-se măhnirii
 Zicând :

Pepinăria să pārlogească
 Florăria să înțelenească

Așa ar fi, dacă ar rămânea după mintea acelor care au început cearta pe nimic și au pus oleiu pe foc, iar pe deasupra au îndemnat și pe alții — cari nu aveau cunoștință de personalități — să-și bage degetele în foc.

Curat ca în timpul... modern, când frate — la frate își înfoarce spatele și mai preferă pe un străin decât pe sângele său !

Nu avem intențiunea să certăm, cu atât mai puțin să vătămăm pe cineva și, nici prin gând nu ne trece, ca să dăm cuiva lecții ; atâta doar ni-se permite ca să atragem atențiunea stăpânilor — că lucrătorii se scumpesc foarte și sunt cercați pe toate căile : cu de-a binele, mai cu momele și poate în altfel — să fie cu mare grije și să împărțească dreptatea cum se cuvine.

Să gătam însă povestea.

Când lucrătorii viei lucrau din răspuțeri să cultiveze și să aducă via la rând, stăpânul viei vecine, laolaltă cu slujitorii lui, le făceau semne prin gard și-i chemau în via străină, că acolo vor fi pătăliți mai bine și vor mânca tot plăcinte și pașteturii, iar nu coji de pâne uscată și mălaiu muced, ca la stăpânul lor.

Mare ispită pe capul lucrătorilor și mai ales atunci, când dela ai lor în loc de mângăere și vorbe bune, aud numai dojeniri și semne de desconsiderare văd din toate părțile ! Unii mai lihniți și dornici de mare bine, au ascultat glasul de sirenă și s'au dus, alții stau pe gânduri și puțini vor fi cari să sărute mâna care îi lovește. Atunci ce va fi cu via rămasă fără lucrători ? Cine o va cultiva ? Iar semnele de pietate aflătoare în cuprinsul viei cine le va mai griji ? Căci cei destinați a păzi focul sacru, de

mult s'au infruptat cu grăsimea dată de străin anume ca să doarmă și să lase »focul sacru« să se stângă. Și ce va fi fără căldură și fără lumină??

Mașina infernală e vărâtă sub edificiu... și timpul de esploadare și nimicire totală se apropie...

Treziți-vă oameni buni și nu durmiți!!

P. Vancu.

Cam ce e pricina raportului încordat dintre preot și învățător ?

— Răspuns dlui „Magistru“. —

În timpurile de mult trecute, dascălul, acest prototip al modestiei și suferinții totodată, a fost privit de lume mai mult — cum am zice, de un fel de »malum necessarum« ...

Trecut-au însă acelea vremi de urgie și fatalitate și cu încetul... acest nesgomotos pioner al culturii, azi e privit de societate cu ochi mai buni!

Bărbați mari, de talia lui Diesterweg, Jean Paul, Brougham, Comenius, Herbart etc. țin pe acest »modest« dascăl de un factor cultural cu un rol hotărîtor în viața popoarelor.

Prin acestea voesc să zic, că azi învățătorul poporal, relativ are o poziție socială mai respectabilă!

Dar ce să vezi?!...

Această poziție fără pretenții a învățătorului e considerată din partea multor »chiamăți« de o poziție de mîna a doua și a treia, să nu zicem chiar — zero! susținându-se sus și tare, că învățătorul e slugă plecată, inferior, serv la toată lumea, cum e tras, împins încoace... și încolo și ca atare și inferiorul, subalternul preotului — ergo : acesta superiorul celuilalt. (Prin asociația ideilor mi-se sugerează în minte regimul de vasalitate și servilism

respingător - al personajelor istorice de tristă memorie Carol Magno și Ludovic XI din evul mediu!...)

Aceasta din urmă (superioritatea preotului față cu învățătorul) se trudește s'o dovedească »cu vârf și îndesat« și reflectantul meu, dl »Magistru« într'un articol din numărul precedent al acestei reviste mensuale.

Și dechiar de pe acum, că ceea ce am scris în această chestie în rândul trecut, susțin în toată estenziunea: până la litera cea din urmă, constatând, la fondul chestiei și acum, că preotul în nici un fel de chip nu este și nu poate fi superiorul învățătorului, fiind raportul între dânșii pe baza chiar a principiului de drept coordonat și nici decât subordinat, fie că recensentul meu se va lega de »similitudinea« ori »congruența« acestor două misiuni!...

Dar aceea încă să se știe, că spiritualul »raport de demnitate« chiar aci nu numără.

Toate acestea aserțiuni ale mele îmi iau voie, cu permisia On. redacțiuni — ale dovedii prin următoarele:

»Cu dorul de a cunoaște pricina răului ce zădărnicește propășirea noastră culturală, penetrai ideile desfășurate, dar în locul celor sperate și promise în titlu, am aflat o diagnoză nebazată, falsă. Am rămas desiluzionat« zice dl M. pe coloana primă.

Și acum să ne întrebăm: oare pentruce diagnoza făcută de mine e falsă și nebazată? ce anume l-a putut aduce la convingerea, că eu nu m'am ținut de celea cuprinse în titlu?...¹⁾

D'apoi fiindcă eu presupunerile și deducțiunile mi le-am spriginit mai mult pe baza similitudinii chemării preotului și a învățătorului cu abandonarea principiului de drept?!...

Prima o admite și dl M. dar cu principiul de drept nu este împăcat nici de cum! pentrucă vezi dragă

¹⁾ De sine înțeles: dacă ziceam că preotul e superiorul învățătorului, că acesta îi datorește supunere, respect — oh! atunci »diagnoz.« mea era bazată, adevărată, titlul corespundea, principiul de drept era respectat!...

Doamne, eu am dat cutotului uitării așa numitul »raport de demnitate« dintre preot și învățător.

Și acum, să analizăm dle Magistru!

De când la dta pur numai raportul de demnitate și acesta dubiu, formează principiul sau baza de drept? Oare nu mai întâi vin prerogativele încopciate sau legate de un post, și numai apoi demnitatea! Că doară în drepturile ce cutarele le poate exercia asupra altuia rezidă în primul loc subverzanta superioritate și nu în o demnitate exemptă de drepturi; sau cu alte cuvinte: când accentuăm superioritatea cuiva, primo loco căutăm la prerogativele și drepturile cu cari este investit și din acestea îi deducem și demnitatea ce o poate avea după profesia sau oficiul său.

Aci ajungând, dela sine ni se impune să erum: ce drepturi anume are preotul față de învățător; pe ce piedestal stă acela față de acesta, de îi este superior?... cum susține dl M.

Răspunsul la aceasta întrebare e ușor de aflat, căci ni-l dă, pe coloana a doua însuș recenzentul.

Iată-l!

»Preotul este președintele celei mai mari corporațiuni din comuna bisericească, a sinodului parohial și ca atare reprezentantul sau capul întregii comune, iar învățătorul numai conducătorul unei instituțiuni susținute de comuna bisericească și atare stă sub dispozițiunea corporațiunilor parohiale în fruntea cărora stă preotul«...

Aci mai întâi avem să corigăm propoziția dlui M. cu pluralul... »în fruntea cărora (corporațiuni) stă preotul...« astfel: »în fruntea căreia stă preotul...« și acesta în interesul adevărului trebuie s'o facem, din motivul, că prezide al comitetului parohial nu e scris nicăiri, că poate fi numai preotul, ci și alt mirean, fie chiar plugar sau țaran, numai să fie harnic.

Rămâne deci, că preotul stă numai în fruntea sinodului parohial, căci alte corporațiuni mai însemnate la noi în parohie, după »Statutul organic« nu există!

Acesta e unicul argument pe baza căruia dl M. susține superioritatea preotului față de învățator. Aci e concentrat tot dreptul legal (?) și raportul de demnitate! ce după dl M. există între acești doi factori.

Să ni se ierte vorba, dar acesta nu e argument și nu e, pentru că președintele sinodului parohial, preotul, nu are nici un drept a-l trage la răspundere pe învățator pentru eventuala neglijare a oficiului său. Nu are drept preotul nici chiar să-l admonizeze nici officios și cu atât mai puțin în mod privat.

Ori mai pe înțeles: Unde și când s'a întâmplat, ca un preot-preside al sinodului parohial (ca presupus superior), cu dela sine putere să fie suspendat din postul său pe atare învățator? dacă preotul e așa superior, de oarece superioritatea numai astfel are senz.

Răspuns pozitiv aci sunt sigur nu voiu primi dela dl M., căci lipsesc cu desevărsire cazurile concrete, cece însemnează, că preotul nu este investit cu nici un fel de drept spre a disciplina pe învățator, sinodul parohial ase, menea!*)

Va se zică: nu sunt drepturi și unde nu sunt drepturi, dispare și raportul de demnitate, nu-i superioritate!

Vezi bine deci dle M. că raportul de demnitate între acești doi factori nu e nici de cum real, ci platonice, ca de pildă »amorul platonice«, tot așa și »dreptul legal«.

Din aceasta geneză, bazată pe însuș citatul dlui M. reiese destul de evident adevărul spus de mine în nr. 3, 1906, că adecă preotul nu este superiorul învățătorului!

Prin urmare »dreptul legal« al dlui M. și bazat pe raportul de demnitate, fiind numai iluzoriu, fie sigur dl M. »nu poate supăra pe nime«, de cumva nu-l va supăra mai tare pe dl M. Tot de aci urmează, că dl M. a ră-

*) Recunosc. un drept totuș are și preotul: cel de a-l denuncia pe învățator superiorilor noștri (protopopului-inșp. școlar etc.) dacă ceva nu-i con vine. lucrul naibii e însă, că învățătorul încă e în drept să-l denunde pe preot celor mai mari, când acesta scurtează pe inv. în drepturile sale!

mas așa tare »desiluzionat«, făcându-și numai iluzii despre superioritatea preotului față cu învățătorul.

Ca dl M. să apară imparțial, apoi se pune și tămâiază atât pe unii preoți cât și pe unii din învățători afirmând, că nu raportul de demnitate sau superioritatea preotului e pricina că între el și învățător nu este armonie, cum susținusem eu, — ci »slăbiciunile omenesti« ale acestor doi...

Dl M. a făcut rău, că nu s'a pus să facă diagnoza acestor slăbiciuni ceva mai radical și obiectiv, nu numai așa superficial, mulțumindu-se simplu cu constatările.

Intreb pe dl M. numai una: Ce-i poate îndemna pe »unii preoți, că asteaptă, ba se incumetă a demândă învățătorului, ca să le sărute mâna și să le pună foc în cădelniță?« Cum se numește aceasta slăbiciune?... Oare nu provine aceasta din o prea mare îngâmfare, superbie, aroganță sau mai bine din închipuita superioritate a preotului față de învățător! S'auzim argument contrar!!

Dreptaceea putem zice, în urma celor relevate până aci, că »diagnoza« făcută de dl M. e nebazată, falză și — unilaterală, forțată mai adaug eu! Iar principiul de drept al dsale se clătină, ca bunăoară trestia în bătaia vântului!...

Chiar să existe închipuitul raport de demnitate între preotul-preside al sinodului parohial și învățător, — dar atunci dle M. ce raport există între învățătorul și alți preoți ai nostri din aceeași comună, cari nu stau în fruntea sinodului parohial, deoarece prezide numai unul poate fi (la sinod?) Ce să mai zicem, apoi, când știm, că vin cazuri de preotul-prezide (presupus superior) nici nu poate conduce anumite ședințe ale sinodului parohial fără să fie ales!

Și — fiindcă s'a făcut așa multă vorbă despre raportul de demnitate, țin să accentuez, că adevăratul și primul raport de demnitate este acela, ce există între protopresbiterul-inspector școlar și învățător.

Acesta da! este superiorul învățătorului, căci e investit cu anumite drepturi de a controla, trage la răspundere resp. disciplina pe învățător!

Acesta e adevăr și fapt, ce nu se mai poate constata sau discuta.

Și adevărat aci este raport de demnitate, pentru că există drept legal și fiind drept legal este și superioritate.

Dacă dl Magistru îmi știe documenta superioritatea preotului față de învățător în forma aceasta, — atunci aștept argumentarea, dacă nu — recomand dlui M. ca dovada adusă până acuma de domnia sa, spre a demonstra superioritatea preotului — s'o pună la o parte pentru a pauză... până mai târziu, când vor veni timpuri mai bune și poate mai norocoase, ceeace eu unul cu greu cred că vor și sosi, căci starea materială a învățătorilor noștri se ameliorează binisor!

Remediul meu este tot cel vechiu: Preotul nu are decât să lase la o parte „raportul de demnitate“ și superioritate față de învățător, căci acestea numai închipuie fiind, produc multe »slăbiciuni omenesti«; și lăsându-le, armonia, atât de dorită între acești doi luminători va veni de sine fără a fi lipsă ca să mai cooporeze la restabilirea ei și alții.

B.

Aflarea intereselor.

(Temă practică cl. VI. din școala poporală.)

Fiind aritmetica un studiu important în viața omului, noi învățătorii trebuie să punem mare atențiune la propunerea acestui studiu, pentru că aritmetica formează disciplina de chepetenie în școalele noastre poporale.

Să fim cu privire la scopurile și principiile acestui studiu.

Are două scopuri. — Partea materială țintește ca școlarul să fie în stare a rezolvă sigur și ușor temele ce-i

obvin în viața practică, ca prin aceasta să se poată feri de pagubă; iar partea formală, țintește la fortificarea puterilor intelectuale a elevului. — Trebuie încunjurat orice forță în întrebări și deslegarea temei. Fie temele simple și practice, cari zilnic obvin în viața omului și pe cari simplul laic e în stare a le rezolvă. Să ne nizuim a satisface postulatelor și exigențelor metodice, ca viitoarea generațiune ce ese din școala de azi, să aibă cunoștințe aritmetice suficiente pentru traiul vieții.

Las să urmeze dezvoltarea următoarei teme:

Scopul: În 24 Maiu s'au pus în cassa de păstrare 350 coroane. Câte interese aduce acest capital până la capătul anului? (după ce interesele după an și lună le-am socotit, scopul ni-e să căutăm interesele după zi).

Pregătirea: Ce trebe să știm? (cât e capitalul — interesele). Cât e capitalul? (350 cor.) Câte sunt interesele? Vă spun 4⁰/₁₀₀. Ce înamnă aceasta? (că tot capitalul de 100 aduce 4⁰/₁₀₀.) Știm timpul? (nu) Numai ce știu? (că terminul este dela 24 Maiu până la 31 Decemvrie). Acum vă spun că în cassa de păstrare cum socotesc timpul. — Câte zile mai are luna Maiu dela 24? (7) Dar ei nu socotesc fiecare lună numai din 30 zile. — Atunci din câte zile vor socoti luna lui Maiu? (30). După aceasta care lună urmează? (Iunie, Iulie... Dec.) Șapte luni tot cu 30 zile și cele șase zile ce au rămas dela luna Mai cât face? ($210 + 6 = 216$), Spune-mi deci care este întrebarea? (350 cor. cu 4⁰/₁₀₀ pe 216 zile cât aduc).

Procedura: Dela care sumă cunoaștem interesele? (dela 100) — Pe cât timp? (pe 1 an). Cât sunt interesele după 100 cor. pe an? (4⁰/₁₀₀.) După câtă sumă de bani căutăm interesele? (după 350 cor.) Se caută interesele după 1 an. După 300 cor. cât vor fi? (12 cor.) După 50 cor. vor 2 cor. Va să zică după 350 cor. vor fi 14 cor.

Băgați de seamă! Noi avem să căutăm interesele după 216 zile și nu după un an.

Ce avem dară să căutăm? (interesele pe zi. La cassa de păstrare socotesc anul din 360 zile. Vedeti!

atunci interesele de pe o zi vor fi a 360-a parte din 14 cor. sau $14/360$ cor. — Interesele după 216 zile vor fi de 216 ori atâta. Cum înmulțim $14/360$ cu 216? (așa că înmulțim cu numărătorul). Așadară $14 \times 216/360$ — rezultatul va fi 8.4 cor.

De aici subtragem regula: Dacă timpul e numit în zile, atunci mai întâi căutăm interesele după 1 an. Aceasta o împărțim în 360 de părți, ca să căpătăm interesele după 1 zi și atunci putem afla interesele de timpul din întrebare.

Fiind procedura bună, învățătorul n'are alt lucru de cât a controla numai ocupațiunile elevilor săi, căci singuri copiii rezolvă tema. Așa purced eu — fiecare își va avea procedura lui. Marele pedagog Diestreweg zice: succesul învățământului este pendent dela procedura învățătorului.

Liviu Dublea,
învățător.

Oficioase.

Cunoașterea individualității elevului ca condițiune principală în educațiune.*)

Istoria educațiunii, această carte de o valoare indiscutabilă pentru cunoașterea dezvoltării culturale a omenimei, din timpurile celea mai vechi și până în zilele noastre, ne ofere tuturor ocaziunea, a ne convinge, că greutățile și pedecile, ce le-a întimpinat educațiunea la începutul dezvoltării sale, au provenit mai ales din abandonarea celui mai însemnat factor mijlocitor al educațiunii adecă: *natura*. Până când bărbații angajați în

*) Disertațiune premiată de ad n. gen. din Pecica cu 50 Cor. Adnes la protocol sub. L.

serviciul educației nu s'au convins, că direcțiunea — carea să-i poată conduce cu mai multă siguranță la secerarea unor succese mai îmbucurătoare și mai binefăcătoare pentru omenime — li-o poate indica numai natura, — educațiunea nu numai că n'a înaintat, dar putem zice ca stagna chiar, respective rolul ei se reducea numai la probe și experimentări urmate de succese disparente. Îndată însă după ce acelor bărbați li-au succedat a pătrunde pe încetul în tainele naturei și a afla, că activitatea lor poate fi încoronată de succese satisfăcătoare numai ținând cont de însușirile și aplecările naturale ale individului supus educației, adică: acomodându-se, lucrând și înaintând în armonie deplină cu natura — espresiunea voinței divine — educațiunea începu a înainta cu pași gigantici.

Plăcut surprinși de rezultatele neașteptate ce le-au dobândit bărbați ca Quintilian, Pestalozi, și alți pedagogi de renume — prin întocmirea mijloacelor educative respective a educației, conform dispozițiilor naturei, — dâșii, în iubirea și interesul cel mare ce-l nutriau în sufletul lor pentru binele și fericirea omenimei și pentru a feri posteritatea de pedecile și greutățile cu cari au avut ei a se lupta, pe baza modalităților prin cari ei au ajuns la rezultate îmbucurătoare, au formulat o mulțime de maxime cari au să fie tot atâtea principii conducătoare în educațiune și pe cari le cunoaștem sub numirea de principii pedagogice. Vorbă să fie și acești bărbați oameni fiind, nici principiile lor n'au putut fi toate perfecte, de aceea posteriorii, abandonând respective modificând și îndreptând principiile puțin acomodate, noi cei de azi am ajuns în aceea fericită pozițiune, că avem o mulțime de atari principii, cari sunt de o importanță deosebită pentru deșteptarea culturală a omenimei; ba putem zice, că dela modul cum să respectă și aplică acestea principii, atârnă în cea mai mare parte succesul activității învățătorului ca educător.

Un atare principiu însemnat, adoptat și recunoscut chiar și prin cei mai de valoare pedagogi moderni, ca prima condițiune dela care atârno succesul educațiunii peste tot, și a învățământului — ca cel mai însemnat factor educativ — în spețial, este acela, care să refere la cunoașterea individualității elevului — din partea învățătorului — și despre carele îmi iau voie a tractă în celea următoare :

Onorabilă Reuniune !

Înainte de a-mi desvoltă mai pe larg modestele mele păreri cu privire la acest principiu pedagogic ; îmi iau permisiunea a Vă comunica încă dela început motivele, cari m'au îndemnat a tractă despre acest subiect, ca astfel cu atât mai vârtos să ne putem înțelege și înțelegându-ne să ne nisuim a face tot ce se poate, întru păstrarea reputațiunii noastre ca bărbați de școală și întru ridicarea nimbului reuniunii a cărei membri suntem și prin acestea a câștigă și pe partea școlai noastre strămoșești acel titlu, pe care negreșit trebuie să-l aibă, titlul de *școală modernă* — în senz adevărat și nu fals.

Dacă e vorbă dar de a Vă comunica motivele cari mi-au dat impulsul de a Vă prezentă acest operat al meu, apoi acelea unul fiecare dintre noi le putem observă în mijlocul nostru, numai dacă urmărim cu atențiune evenimentele ce se petrec în sânul reuniunii noastre, precum și în vieța școlară, cu ocaziunea esamenelor finale. Vedem adecă că în sânul reuniunii noastre sunt unii membri, cari în zelul lor — altcum laudabil — ce-l nutresc pentru înaintarea și înflorirea școlai, voesc a introduce — ba în unele locuri au și introdus — atarii novațiuni, cari — cu toate că sunt pornite din intențiuni bune nu se pot introduce, fără a ajunge înșine în conflict — cu disciplina pedagogică și cu chemarea noastră de *învățători*. De atare inovațiune se poate privi obiceiul de a designă prin sorti pe acela care are să țină o prelegere *model* în ședințele reuniunii ; precum și obiceiul

de a examina comisarul consistorial cu ocaziunea examenelor finale. În ambele cazuri ni se prezintă acel curios tablou, că învățător străin are să dea manifestațiune dibăciei și capacității sale prin elevi străini și vice-versa.

Cum însă nici una nici alta nu corăspund principiilor pedagogice-didactice, nu corăspund cerințelor psihologice nici celor sociale-etichetice, cred că sunt îndreptățit a declară, că acestea au fost motivele cari m'au îndemnat a Vă prezentă operatul de față, și anume: obiceiul de-a prelege, în ședințele reuniunii, învățător străin la elevi străini și procedura esaminării comisarului cu ocaziunea examenelor finale.

Onorabilă Reuniune!

Ca toți indivizii cari voiesc a prezentă și întroduce cutare inovațiune, așa și aceștia trebuie să-și motiveze inventațiunea lor pe anumite servicii mai favorabile ce le poate aduce omenimei aceasta, în raport cu alta inventațiune de acest fel mai veche; — deci aflu de bine a mă opri puțin și aci și a căută pe ce motive își razimă acești indivizi procedurile recomăndate de dănsii și cari sunt acelea servicii mai favorabile ce acestea inventațiuni le-ar aduce școalei și prin aceasta reuniunii? Motivile respective argumentele pe cari își razimă aderenții chestiunii de sub întrebare, părerile lor — sunt următoarele: aderenții procedurii prime zic că e bine să prelegă învățător străin, pentru a nu fi critizat învățătorul local în fața poporenilor săi și zic că e bine a trage sorți, pentru că astfel neștiind care are să țină prelegerea, se vor pregăti cu toții și în modul acesta îi facem pe toți a fi activi; iar aderenții procedurii esaminării comisarului în examen zic, că și aceasta e bine, pentru a controlă pe învățător cu privire la diligența, capacitatea și desteritatea sa pedagogică.

Va să zică toate acestea trei motive se refer la învățător, la omul matur, care și de sine poate fi activ și poate să evite criticizarea sa în fața poporenilor săi; iar în ce privește controla în examen, învățătorul singur fără voia sa, se poate controla și poate da comisarului celea mai fidele date despre dibăcia ori slăbiciunea sa. Aceasta firește, atârnă numai și numai dela desteritatea pedagogică a comisarului și a celor ce conduc examenul.

Până când dar aderenții inovațiilor de sub întrebare își razimă ideile pe motive mai mult sau mai puțin favorabile respective nefavorabile pentru învățător, până atunci ei nu caută că negliă, ba desconsideră chiar elevul, acel factor al educațiunii pe care trebuie să se pună mai mare pond și care trebuie să fie centrul cătră care să se îndrepte atențiunea noastră a tuturor, dacă e vorba de a satisface întru toate așteptărilor împreunate cu chemarea noastră. Dar și de altcum, motivele indicate de aderenții ideilor suscitade sunt atât de slabe și superficiale încât nu numai pentru elev, dar nici pentru învățător, cu atât mai puțin pentru reprezentanții superiorității școlare — ele nu se pot privi ca vrednice de imitat și nici acomodate spiritului timpului în care trăim. Aceasta cu atât mai vârtos, că rezultatele presupuse și la cari țintesc aderenții desamintitelor inovațiuni, se pot ajunge — după cum voi dovedi mai jos — și pe alte căi și prin alte mijloace, la tot cazul mai ușor și mai bine decât după modalitățile amintite, cari dispar cu totul în fața dispuzețiunilor pedagogice-didactice, ce formează baza educațiunii și pe cari noi nu le putem abandonă fără a ne da înșine cel mai slab atestat de paupertate în ceea-ce privește desteritatea și capacitatea noastră de educători. — Până a nu indică însă acestea căi și mijloace, se privim inovațiunile de mai sus, în raport cu cerințele școalei moderne și ne vom convinge că acestea, absolut nu corăspund gradului de desvoltare la care s'a ridicat școala în timpul de azi.

Onorabilă Reuniune!

Precum se poate vedeà din celea înșirate până aci, scopul meu este, a combate susnumitele inovațiuni, cu argumente demne și serioase, și spre a-o puteà îndeplini aceasta mai cu succes, le voi aprețià respective combante acestea inovațiuni din punct de vedere: 1) *pedagogic-didactic*, 2) *psihologic* și 3) *social-etichetic*.

Privite acestea inovațiuni din punct de vedere: pedagogic-didactic, iată ce vedem:

Regulele pedagogiei-didactice recunoscute și adoptate de toți bărbații de școală moderni, ne pun în datorință, ca înainte de a începe cu elevul la o muncă care reclamă atențiune, ordine, disciplină și seoriositate — să-i ștudiem capacitatea, talentul și aplecările lui individuale, să-i cunoaștem numele pentru a-l puteà agrăi, a-i designa locul în bancă, a-l introduce în ordinea școlară, cum să stea în bancă, cum are să răspundă și ce pozițiune să-și ia în acel moment etc. etc. și numai făcând și introducându-l cu toate acestea să ne începem de o muncă mai serioasă. Acestea însă nu se pot așteptă dela un învățător de cât numai în propria sa școală, căci numai învățătorul respectivilor elevi poate să fie în curent cu toate acestea și numai dânsul poate prezentă cu elevii săi o prelegere practică din toate punctele de vedere *de model*. Din contră, un învățător străin, cu elevi străini — fie macar cât de dester și cât de bine pregătit — nu va putea produce nici rezultatul ce-l produce cel mai slab învățător cu elevii proprii. Nu odată mi s'a dat ocaziunea a participă și a ascultă atari prelegeri, unde învățătorii, nefiind în curent cu materialul parcurs de elevi și cu estenziunea acestuia, nu știau de ce să se apuce, nu știau cum să ajungă la subiectul pe care voiau a-l tractă. Nu cunoșteau elevii, nu le știau numele ci-i agrăiau tot cu tu! mă! celalalt! etc. etc. peste tot o nesiguritate absolută. Ba am văzut că un învățător, neștiind cum să designeze elevul care să răspundă, îl

boldea cu mâna ori cu degetul și pentru a putea face aceasta trebuia să se întindă peste bănci. De cunoașterea aplecărilor individuale nici vorbă nu putea fi. Iar între astfel de împrejurări, *nu se prezintă prelegeri de model și încă publice.*

Dar ce să mai zicem, când ne aducem aminte, că și elevii trebuie să cunoască mai de aproape pe învățătorul prelegător, pentru a putea satisface așteptărilor sale și a nu conturbă prelegerea.

În parte și în examen obvin tot acestea greșeli; comisarul numai din titlul temelor induse în „*Conspectul materialului propus*” nu poate fi în clar cu estenziunea materialului, precum nu cunoaște nici terminii folosiți de învățător la formularea întrebărilor, de unde apoi se ivesc o mulțime de neplăceri și confuziuni cari conturbă examenul. Așa într’o școală un elev răspunde despre cumpăna vulgară; comisarul voind a storce din elev o definițiune mai clară îl întrebă: „Ce-i *aia* fătul meu? Băiatul care înțelesese „*oaia*” răspunde: „*Oaia* e animal”. — Într’altă școală comisarul întreabă: „Din câte părți stă pământul?” (Voia să știe *uscatul și apa*.) Fiind întrebarea așa rău formulată încât pe ea se puteau da mai multe răspunsuri, elevul nu răspunde nimic. Și numai după ce spuse comisarul învățătorului ce respuns așteaptă, formulă învățătorul întrebarea la înțeles și elevul respunde corect. Tot așa se întâmplă nu numai în unul ci în toate esamenele în cari se amestecă persoane streine, ceea-ce ne îndreptățește a susținea și afirmă cu toată hotărârea, că aceasta procedură nu poate fi aplicabilă în școala poporală:

Dar afară de aceasta și practica observată în gimnazii, preparandii, școalele civile ba chiar și la universități — unde esaminează profesul respectivului studiu — și unde discipolii sunt indivizi la tot cazul mult mai copti ca elevii școalei poporale — ne îndreptățește a reclama acest drept și pentru învățător; căci dar și mici-

lor copilași ai școalei populare și învățătorului lor — li-se poate da aceea ce să dă celor *asupra cărora, între toate împrejurările, mai de grab s'ar putea aplica noaua procedură dela esamenele școalelor noastre confesionale.*

Din acestea reese că atât procedura de a prelege în adunările reuniunii, învățător străin, cât și cea de a esamina comisarul — cu ocaziunea esamenelor — nu pot fi admise în școala poporală peste tot și în școalele noastre confesionale în șpețial — *fiind în cel mai declarat contrast cu toate dispozițiunile pedagogice-didactice moderne.*

Esaminând acestea inovațiuni din punct de vedere psihologic, ne vom convinge, că inovațiunile de sub întrebare nu corăspund nici cerințelor psihologice. Dar să vedem!

Învățătorul, ca părinte sufletesc a micilor copilași lui incredințați, are datorința a se îngriji, a cumpeni bine, ca cunoștințele cari voește ale împărtăși discipolilor săi să nu fie împiedecate a străbate și a ocupa loc sigur în mintea lor fragedă — prin alte idei, contrare cu celea intenționate de învățător. Aceasta o reclamă dela învățător nu numai datorința ce o are față de elevii săi, dar și datorința față de sine însuși, căci și aceea ușorare este când îi succede a ajunge la rezultatul dorit într'o oară decât în zece oare.

Va să zică, datorința oricărui învățător este, a se îngriji, ca spiritul elevului, în momentul când voește a-i îmbogăți mintea cu cunoștințele noaue — să nu fie conturbat de impresiuni noaue, ci — după putință — să-l *facă a depărta din conștiința sa și ideile vechi contrare, ce eventual le-ar avea și cari îl pot împiedeca a putea cuprinde ideile noaue.*

Privind însă mai deaproape, procedura de a propune învățător străin la elevi străini, vedem, că atât învățătorul cât și elevii sunt pătrunși — între astfel de im-

prejurări — de oarecari dispozițiuni sufletești absolut necorespunzătoare scopului de-a prezenta o prelegere practică *din toate punctele de vedere de model*.

În momentul când învățătorul străin apare în fața unor elevi tot străini, aceștia numai de cât — perd, respective și abat atențiunea dela prelegere ca atare și vor fi preocupați de impresiunea ce o produce învățătorul străin asupra lor. De față încep a face asemănare între învățătorul acesta și al lor; mai tânăr e sau mai bătrân? mai mare sau mai mic? apoi, ce ochi, nas, gură etc. are? cum privește, cum vorbește etc. Ba nu odată să poate întâmplă, că o mișcare, sau o privire, ori chiar numai o deosebire cât de cât observătoare în desvoltarea membrilor prelegătorului — să-i facă pe unii elevi mai tineri să plângă, iar pe alții mai curagioși să râză.

Tot acestea să pot zice și cu privire la procedura de a examina comisarul sau alt cineva cu ocaziunea examenelor finale. Și aici elevul este preocupat în primul loc de impresiunile ce le exercită asupra sa prin comunicațiunea directă — persoana *noauă* și nu de grija cum are să răspundă.

Iată dar, că despomenitele inovațiuni trebuiesc abandonate și *din punct de vedere psihologic*.

Trecând mai departe și privind inovațiunile de mai sus din punct de vedere social-etichetic, ne vom convinge pe deplin, că nu pot fi aplicabile nici chiar din acest punct de vedere.

Cum însă, în acest punct ni se prezintă două modalități contrare, mă văd silit a mă ocupa cu fiecare în parte. Voiu lua dar mai întâi chestiunea cu prelegerea învățătorului străin în ședințele reuniunii! Aderenții acestei proceduri își motivează părerea lor între altele cu aceea, că e bine să se practice așa, ca să nu dăm ansă a fi criticat învățătorul din loc în fața poporenilor săi.

Privit la moment, acest motiv ți-să pare că nu conține altă de cât unanitate și bună voință, stimă și respect față de învățător și îngrigire binevoitoare de soarta și

viitorul său. Cu toate acestea însă, meditănd serios asupra sa, ne trezim, că pe lângă toate acestea, nu să poate aplica. Și mai ales trebuie să admitem aceasta atunci, când ne aducem aminte, că apărând reputațiunea individului în fața *poporului*, ușor putem compromite și ponegri reputațiunea reuniunii și prin aceasta a tuturor membrilor săi în fața bărbaților *specialiști*. Și ca să credem că acestea să poată întâmpla foarte ușor, n'avem de cât să ne aducem aminte, că ședințele reuniunii noastre sunt *publice*, deci deschise pentru ori cine și nu odată să poate întâmpla, să fim onorați cu prezența a unui sau mai mulți bărbați de școală *străini*. Deci să punem cazul că în fața acestora, sau cu ceva înainte de sosirea lor, noi ne-am făcut ședulele, le-am băgat în cutare pălărie și am pus pe careva, cu ochii închiși, să tragă soartea și să zicem că a tras'o; — și apoi să admitem că soartea a căzut pe atare învățător care dela natură e cam timid, ori poate nu e pregătit etc. atunci să vezi târguială: că nu e pregătit, că teacă că pungă, până-ce după mult chin și vai abia succede a-l capacita; dar atunci să vezi prelegere: învățătorul nu știe ce zice, elevii nu știu ce răspunde și toți împreună să luptă că nu știu cum să scoată carul din noroi. În urmă după o tortură de vre-o câteva minute să sfârșește „*prelegerea*”; învățătorii membri nu văzură nimic bun, iar străinul să departă din mijlocul nostru cu convingerea că încă puțin știm. Și în chipul acesta, foarte ușor să poate întâmpla, ca pentru o procedură presupusă numai de acomodată — mai ales când știm cum să face la noi și critica jertfim întreg rezultatul la care cu multe și mari jertfe, am ajuns noi învățătorii confesionali, în timpul de azi.

Trecând acum la procedura ce să practicăm în multe părți la examenele finale, de a examina adecă — nu învățătorul, ci comisarul, și meditănd asupra motivelor la care să provoacă aderenții aceștei, proceduri ajungem la aceea tristă convingere, că scopul acestei proceduri este chiar contrar cu cel a prelegerilor din ședințele

reuniunii; căci până când acestea tind la apărarea reputațiunii învățătorului în fața poporului său, până atunci acelea nu țin cont de așa ceva. Aderenții acestei proceduri n'au grije de urmările ce le pot avea pentru învățător un singur răspuns nesucces al cutărui elev, mai ales dacă e și tatăl său de față și dacă acesta e și cam bun de gură. Acesta apoi, la toate ocaziunile binevenite, nu va întârzia a folosi toate scăderile observate și auzite în examen, ca material de agitațiune contra învățătorului și ai cauza celea mai mari neplăceri și de multe ori poate pe nedrept, căci nu totdeauna este învățătorul cauza de nu să poate presta progresul așteptat. Prin o astfel de procedură nu putem zice că controlăm pe învățător, din contră îl dejosim în fața poporenilor săi, și-l desgustăm pe dânsul dela chemarea s'a frumoasă, iar pe popor îl digustăm dela împlinirea datorințelor față de susținerea școalei, ba putem periclita însași existența școalei. Cunosc dlor cazuri, unde în urma ingerinței comisarului, s'a încurcat în câțva examenul și sau dat unele răspunsuri greșite, pot zice că nu din vina învățătorului. Aceasta împrejurare într'atâta a desgustat pe unii din părinții prezenți, încât în procsimul an școlar și-an strămutat băieții la alte școale, căci vezi Doamne! „în școala românească n'au știut respunde elevii nimic“!? Și ce gândiți prin ce au fost acești părinți fermecați de școala cealaltă?

Prin nimic decât prin examen, căci conduse fiind acestea examene de bărbați cu totul laici în celea școlare, aceștia nu să ingerează de fel, ceea-ce face că examenul să decurgă, în senzul strict al cuvântului, sărbătorește și să seducă chiar de multe ori, pe cei prezenți. Și dacă între cei prezenți sunt și părinți ai căror băieți au cercetat până atunci școala românească — unde la examen s'a observat așa spor „slab“ — în viitor numai îl vezi conducându-și băieții la cealaltă școală, unde „așa frumos au știut respunde elevii“ !!?

Când mă declar dar prin aceasta contra usului de a examina comisarul ori alt individ străin cu ocaziunea examenelor, nu voesc să tradez că doar mi-e frică de controlă; din contră sunt cel mai mare părtinitori a acelei controle care nu examinează din patimă sau invidie, ci să efeptuește din interes sincer și adevărat față de școala noastră strămoșească și când aceasta să execută prin persoane *chemate* și *îndreptățite* la aceasta prin trecutul lor, prin întreagă ținuta, vorbele și faptele lor. Înaintea unei atari controle — efeptuită însă în cursul anului școlar și nici de cum în examen — ne închinăm și o primim cu bucurie și dragoste și poate să și producă roade frumoase. — Orice altă controlă (nu înțeleg cea de stat) însă, numai disgustă pe învățător și-l împedecă dela împlinirea nobilei sale misiuni. De aceea să recere și așteaptă o mare și serioasă precauțiune la alegerea, respective designarea indivizilor cari au să controleze pe învățător. La tot cazul să recere mai întâi, ca însuși cel designat de atare, să premeargă cu exemplu în toate privințele, căci altcum își perde rostul toată controla.

Fac acestea mici reflexiuni cu privire la controlă, deoarece după mine aceasta lasă încă mult de dorit; cu toate acestea nu desaproab instituirea de comisari la examene, ci din contră o aprob întru toate, deoarece un comisar conștiu de chemarea sa și care are la inimă binele și inanitarea școalei noastre, mult poate ajuta ca persoană oficioasă și mai ales poate ajuta acolo, unde organelor locale nu le-au succes a putea face nimic. Iar acestea bune și nobile intențiuni nu să pot trage la îndoială dela nici unul dintre comisari, cari și de altcum sunt înrolați dintre cei mai vrednici învățători.

Dar nu voesc a mă abate dela obiect, ci din celea până aci înșirate voesc a deduce, că inovațiunile de sub întrebare *sunt de abandonat chiar și din punct de vedere social-etichetic.*

Onorabilă Reuniune!

În firma speranță că prin celea prezentate până aci mi-a succes a dovedi inaplicabilitatea procedurilor de sub întrebare, atât din punct de vedere pedagogic-didactic și psihologic, cât și social-etichetic, — voiu trece acum la ultima parte a operatului meu, adecă la recomandarea acelor căi și mijloace prin cari s'ar putea ajunge mai ușor și mai bine, la rezultatele urmărite de aderenții uneia ori alteia din procedurile aci descoperite fără a veni în contrast cu chemarea noastră. Țin însă să amintesc, că acestea căi și mijloace sunt multe și în celea mai dese cazuri atârnă dela desteritatea celor chemați a *conduce*, a le află, cu atât mai vârtos, că aceștea au să țină cont și de împrejurările între cari se întâmplă acțiunea. Cu toate acestea eu — în urma experiențelor câștigate — îmi iau îndrăzneală a recomândă ca atari următoarele :

1. Dacă voim să facem ca toți membrii reuniunii să fie activi, să se însărcineze toți (chiar și sub răspundere materială) a lucră în scris tema ce are să se propună în proxima ședință; acestea apoi să se predea unei comisiuni, carea cenzurându-le, să vie în ședința proximă cu raport, numind cu numele pe acei membrii a căror teme au fost lucrate mai bine, ba a-i publică chiar și în organul nostru, eventual publicându-le și lucrările. În modul acesta s'ar produce o emulațiune nobilă între membri, căci fiecare, dacă ține cât de puțin la numele său, se va nisui a fi luat între cei dintâiu.

2. Dacă voim să cruțăm învățătorul local de a fi criticat în fața poporului său, apoi aceasta atârnă mai mult dela însuși învățătorul, carele nu are decât să se pregătească cum să cade și iată că e absolvat de crilică, ba poate să i-se facă chiar *elogii* în fața poporului. Unde însă totuși se prevede că are să urmeze o critică mai serioasă, prezidiul trebuie să știe când să pună pe tapet discusiunea asupra prelegerei, căci nu-i necondi-

ționat de lipsă ca aceasta să se facă îndată după dimiterea elevilor; asemenea și cei ce iau parte la discuțiune trebuie să știe, în ce ton și cu ce cuvinte să o facă aceasta.

3. Trecând la examen și conșiderând că acesta este mijlocul cel mai acomodat prin care și poate manifesta școala, valoarea sa în fața poporului, ca susținător al ei, nu poate fi admisă ingerința nici unui străin în examen, nici chiar sub titlul că voește a controla. Controla o poate exercita comisarul dibaciu și fără a să ingera în examen, urmărind cu mare băgare de seamă modul cum examinează învățătorul, căci întrebările acestea și răspunsurile elevilor dau dovadă că ce plătește învățătorul acestei școale. Fără a se ingera și prin aceasta a produce confuziuni în examen, comisarul va putea ști, că învățătorul care ezaminează de-a rostul, întreg materialul și știe a să aprofunda în înțelesul logic al temelor și fără a să observa că ar fi dat băeților teze — este un învățător vrednic; — precum va putea ști și aceea că acel învățător, care examinează din manual, și când provoacă a răspunde elevii despre una ei răspund despre alt ceva — este un *schvindler* și nu va întârzia a-i descoperi aceasta în conferința didactică și a-l însinua forurilor mai înalte, cari la rândul lor încă vor ști cum să tracteze cu astfel de indivizi, cari așa și știu bate joc de nobila și frumoasa lor chemare. *Nu ingerința în examen, ci urmărirea cu atențiune a modului cum decurge acesta este unica și cea mai acomodată controlă admisibilă în examenele școalelor populare.*

Reprivind asupra tuturor celor desfășurate până aci vedem, că pentru a obține o prelegere practică în adevăr de model, precum și pentru a putea examina cu succes, necondiționat să recere peste tot *cunoașterea individualității* elevilor, despre a cărei importanță iată cum să exprimă binecunoscutul nostru pedagog dl Dr. Petru Pipoș în „Didactica“ sa (ed. IV) pag. 118: „*Întreg succesul învă-*

țământului atârnă în prima linie dela cunoașterea individualității elevilor noștri și dela abilitatea de a ne ști acomoda aceleia“, — iar ca de încheiere eu adaug: calea adevărată e cea mai dreaptă și totodată și cea mai scurtă. — Să umblăm dar, frați colegi, pe aceasta cale!

*Ioan Roșu,
învățător.*

Cauze, cari oprimă chemarea învățătorului!*)

Fiind înzestrat omul de Dumnezeu cu minte și voie liberă, adecă cu aceste calități superioare cari îl fac domn peste celelalte fapte ale lui Dzeu, mă voi nisui a descrie rolul învățătorului întru dezvoltarea acestor calități. Omul se deosebește și fizicește de celelalte ființe, cu atât mai mult se deosebește prin înaltele calități spirituale cu ajutorul cărora este în stare a cugetă asupra destinațiunii sale, a contempla atotputernicia, bunătatea și înțelepciunea lui Dzeu, înaintează în știință și învățătură pe când celelalte fapte ale lui Dumnezeu sunt tot pe acel grad de dezvoltare pe care a fost și dintru început.

Dacă însă omul este în stare a se ridica la o treaptă de dezvoltare atât de înaltă, el singur fără ajutorul altor factori, cari să-i dea o educațiune și întrucațiune corăspunzătoare, nu va fi în stare a se perfecționa conform destinațiunii sale, deoarece e fapt constatat că, nici o ființă nu e la început atât de neputincioasă și nici unul nu reclamă atâtă îngrijire și precauțiune ca omul. Cei dintâi chemați a se îngriji de educațiunea copilului sunt părinții. Nu mă voiu estinde asupra sublimei misiuni ce o au părinți și cu deosebire mama asupra copilului, ci voiu vorbi despre al doilea părinte adecă despre învățător.

*) disertațiune citită în adunarea generală din Pecica. Adnes la protocol sub M).

Nu toți părinții sunt în stare a-și crește singur copiii lor, pentru că unii nu au cunoștințele de lipsă, pe uni-i împedecă ocupațiunile și grijile vieții, iar o parte destul de însemnată nu-i place să se ocupe cu niște lucruri atât de însemnate adevărat să-și crească odraslele lor, de aceea societatea omenească s'a îngrijit de școale, unde învățătorul la etate de 6 ani al copilului are să ocupe locul părinților, și aceasta așa ar trebui să fie, dar noi de multe ori constrânși de împrejurări — greșim sublima noastră misiune.

Adunarea gen. din anul trecut a adus un conclud, și anume: pedepsele corporale sunt acomodată și ducătoare la scop. Iată dlor o eroare destul de mare. Învățătorul are să-l dedee pe elev primaoră la ascultare care este cea dintâi virtute morală, din aceasta izvoresc toate celelalte virtuți morale, iar fără ascultare nu poate fi bun un individ, o școală o societate etc. dar de fel să nu ne închipuim dlor o supunere și o ascultare oarbă, deoarece numai o primire liberă și plăcută poate intra în inima elevului, iar pentru a desvoltă în elev aceasta virtute, învățătorul să se nisuiască ca în toată activitatea sa elevul să afe iubire, bunăvoință și amicie, să se ferească de comande aspre și de fapte dejositoare pentru un părinte sulletesc al copiilor, pentru că ascultarea liberă și de bună voie nu poate resări din o frică servilă, ci din iubire și încredere. Noi știm, că pedeapsa o aplicăm elevului renitent, fără a ne da bine seamă că cauza renitenței după părerea mea în 90 de cazuri din 100 este nepăsarea și neinteresarea părinților față de școală. Să ne închipuim dlor că la 15 Sept. înscrierile sunt efeptuite, școală cercetată regulat și elevii provăzuți cu toate cele necezare. Oare ar mai fi lipsă de pedeapsă? Nu nici odată! Noi pedepsim elevul care din vina părinților nu corăspunde pretenziunilor timpului în care trăim. E și hazliu a căștigă iubirea și încrederea elevului pedepsindu-l, deși noi îi spunem că i-o croim din bunăvoință, pe el puțin îl împoartă. Părinții natural pot să pedepsească pe băiat de

oarece dâșii sunt uniți laolaltă prin o mulțime de legături, pe învățător însă îl leagă de elev singură tactica lui, apoi părinții naturali dacă îl pedepsesc nu sunt răspunzători nimenui, că e al lor, iar învățătorul pedepsindu-l comite fapta neiertată, apoi părintele care numai după croirea unei pedepse ș'a trimis copilul la școală, va căută tot posibilul, ca să întoarcă învățătorului împrumutul, și de aci multele și cele mai simțitoare neplăceri ce le îndură învățătorul.

Mai marii și binevoitorii școlai s'au îngrijit și au dispus, ca, pentru efectuarea înscrierilor directorul școlar, comitetul par. și ant. com. toți să vină în ajutorul învățătorului, fără a fi acesta constrâns a lua rola »chișbirăului« dar durere, nu se întâmplă așa. Procedura în cauza absențelor asemenea este concretizată numitelor autorități fără să i-se dea poporului ocaziune a ajunge la ideea greșită că învățătorul este părășul lor, și de aci s'a finit cu bunele relațiuni dintre școală și familie care este fundamentul binelui sau dintră al tuturor relexor.

Referitor la primirea salarului am făcut noi destule jalbe, iar mai marii noștri au făcut și în privința aceasta legi favorabile, au dat ordinațiuni și circulare înțelepte, dar întrând în comună unde se cere executarea lor, acolo opintesc, acolo li-se ascunde soarele pentru veci, altcum aceasta stare umilitoare ni-e cunoscută tuturor.

Dacă ne simțim bine dlor când auzim că pe calea instrucțiunei s'au făcut progrese însemnate, apoi să nu ne mirăm dacă toate acelea sunt aproape numai pe hârtie, ori prin nașterea acelor progrese dacă nu s'a făcut vre-un pas înainte, a făcut învățătorului griji neconținute, ce e de dres? și cum s'ar putea duce înainte carul instrucțiunei spre a corăspunde tuturor cerințelor?

Mi s'a dat ocaziune să cetesc că, un învățător a întreat la un loc, cari sunt datorințele dir. școl. și li s'a răspuns că e un »năimit«, iar mai departe i-se dă sfat că »dacă directorul nu-și împlinește datorințele sale, tot

înv. e de vină, pentrucă nu face în contra lui arătare. Așa dar tot el »hoțul de păgubaș«. Oare nu va fi roșit fața celui ce a pus aceasta pe hârtie? Iată dlor cu ce căldură e tractată o cauză școlară! Deci fiind școala în toate privințele lăsată numai pe umerii învățătorului, noi constrânși de împrejurări comitem greșelile ce le-am amintit mai sus, cari toate sunt spre paguba noastră și în detrimentul sublimiei misiunii căreia ne-am dedicat. Acestea sunt cauzele cari conduc pe popor la părerea greșită se vadă în învățător o sarcină, iar școala o privește un izvor de câștig merit numai a da învățătorului pânea cea de toate zilele. Eată dlor am atins niște motive cari le întimpinăm noi în fiecare zi, tăind adânc în temelia școalei confesionale. Cugetând serios asupra acestor rele să ne nizuim a le cunjură și a rugă biserica și națiunea a luă școala confesională la inimă, dându-i spriginul și atențiunea cuvenită, căci numai până atunci acestea pot înflori, până vor avea fii crescuți sub aripile lor. Să rugăm mai departe Ven. Consistor, să sbiciuiască din școală neglijența, se pretindă îndeplinirea părinteștilor ordinațiuni și sfaturi emanate de acolo, pretinzând în fine ca fie cine se deie seamă cum a folosit talanții primiți, și așa împlinindu-și fiecare datorința sa, învățătorul nu va fi silit a se ocupa cu unele afaceri cari jignesc mersul învățământului și va avea timp și voie a se jertfi sublimiei chemări căreia sa dedicat.

Ioan Borlea,
Învățător.

Informațiuni.

Școala română iarăși a îmbrăcat doliu.

Unul dintre cei mai devotați și distinși învățători, unul dintre cei dintâi și cei mai activi membrii ai Reuniunii noastre

Georgiu Petrescu

comisar consistorial, fost învățător în comuna Apateu (Com. Arad.)

nu mai este între cei vii. Duminecă în 21 April n. a. c. după un morb scurt dar foarte grav, spre cea mai mare durere și întristare a adoratei sale soții, a iubitorilor săi colegi, a recunoscătorilor superiori și a întregii comune bisericești: și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, în cea mai frumoasă etate de abia 26 de ani, în al 7-lea an al mult promițătoarei sale activități și a 3-a lună a fericitei sale căsătorii.

S'a născut în anul 1881 în Halmagiu. Absolvând gimnaziul inferior în Brad, s'a înscris în preparandia din Arad, pe carea a absolvat-o în anul 1900 prestând toate examenele cu calcul distins. De loc după absolvare a fost instituit ca învățător provizor în comuna Apateu, unde prin seriozitatea, modestia și devotamentul său — câștigându-și încrederea poporului, după un an a fost ales și întărit definitiv. Ca învățător a produs cele mai frumoase rezultate, și asigurându-și încrederea superiorilor, în anii din urmă a fost distins cu onorificul rol de comisar consistorial.

Analele reuniunii noastre pot da mărturie și mai eclatantă despre vrednicia, iubirea de neam și de chemare a tinărului și distinsului nostru coleg, care abia pășit pe cariera grea a apostoliei, prin prelegerile de model ținute cu ocaziunea reuniunilor din despărțăminte, a disertațiilor

escelente cetite în adun. generale și peste tot prin interesul seu viu de soarta poporului, a reuniunii, a școalei și a colegilor sei, a atras asupra sa atențiunea tuturor.

Dintre lucrările lui mai importante amintim aci :

„Alcoholismul“ disertațiune cetită în adunarea generală din Pecica și

„Iubirea prea mare-ca defect în educațiune“ disertațiune cetită în adunarea generală din Giula, ambele luate la cunoștință cu mulțămită.

Inmormântarea prea curând apusului nostru coleg s'a se-vârșit — conform dorinței exprimate în ultimile mominte ale vieții — modest, cu concursul unui singur preot, dar în prezența tuturor recunoscătorilor săi colegi din tract, Luni în 22 April n. în cinăterul parohial din comuna Apateu, pentru care în scurt timp mult a făcut. Cuvântarea funebrală a ținut-o părintele Atanasiu Popovici, iar ultimul cuvânt de adio în numele Reuniunii, președintele despărțământului protopopesc Boroșineu Dl Pavel Dârlea.

Dragostea și recunoștința noastră să te poarte în pace în calea în care ai plecat, iar adoratei tale soții lăsate în greu doliu să-i fie mângăere.

Examene distinse. Venerabilul Consistor prin ordinul de dtto 18 Sept. (1 Oct.) 1906 Nr. 5201. Comunică comitetului Reuniunii, că a luat la cunoștință cu mulțămită rezultatul distins al examenelor din școalele următorilor învățători aparținători Reuniunii noastre: Iosif Moldovan și Maria Precupaș (Arad), Nicolae Cristea (Mândruțoc), Savu Mihuța (Micălaca), Ioan Marta (Nădlac), Vicențiu Guleș (Șeitin), Grigoriu Roșu și Lazar Ionescu (Semlac), Stefan Roja, Ersilia Cadar și Elena Roja (Pecica), Iuliu Groșorean (Galșa), Ioan Micoroi (Cherechiu), Dimitrie Boar (Nădab), Pavel Dârlea (Boroșineu), George Rufu (Zarand), Ioan Bele (Șiclău), Ioan Crișan (Socodor), † George Petrescu (Apateu), Ioan Iancin (Almaș), Victor Faur (Chertiș), Mih. Mihuț (Chisindia) Ioan Borlea (Cuied), Petru Cociu (Donceni), Ioan Andrei (Păiușeni), Enea Joldea (Hălmagiu), Dimitrie Popovicu (Cuvin), Protasiu Givulescu (Soborșin), Simeon Neamțu (Giulița), Solomon

Giurcoane (Temeșești), Traian Givulescu (Radna) și Aurel Mireu (Totvărădia). Gratulăm și din parte-ne distinșilor colegi pentru bunele servicii aduse patriei, bisericii și neamului prin devotamentul cu care servese cauza instrucțiunii publice, îndemnând la aceasta și pe ceilalți numeroși colegi.

Mulțumită învățătorilor confesionali. Dintre multele adunări populare ținute în chestiunea proiectului de lege despre salarizarea învățătorilor dela școalele populare comunale și confesionale, adunarea de protestare din Arad, ținută în 1 Aprilie a. c. la care au luat parte 5—6000 de cetățeni din cercurile electorale Arad, Pecica, Sântana, Josășel, Boroșineu, Chișineu, Șiria și Radna, se distinge și prin aceea, că în punctul IV al rezoluțiunii votate cu multă însuflețire, mulțamește și învățătorilor confesionali pentru concluzul adus în ancheta din Sibiiu, privitor la ameliorarea salarelor, că ajutorul de stat să fie luat în considerare numai în cazuri extreme și în cât s'ar da în condițiuni neonoase și fără a se vătămă autonomia bisericii.

Proiectul de lege despre salarizarea învățătorilor. Fără a se luă în considerare memorandele arhierieilor și nenumăratele rezoluțiuni de protestare ale corporațiunilor bisericesti susținătoare de școale și ale adunărilor populare, dieta țerii terminând în 25 Aprilie și cu pertractarea șpețială, a votat proiectul de lege despre „Raportul de drept a școalelor populare fără caracter de stat și despre salarizarea învățătorilor dela școalele comunale și confesionale“. Învățătorii români cari în ancheta din Sibiiu precum și cu ocaziunea adunărilor populare ș'au făcut datorința privitor la apărarea independenței școalei confesionale și a autonomiei bisericii garantată în legi pozitive, vor așteptă în liniște dezvoltarea afacerilor și până când proiectul va întruni toate condițiunile spre a pute fi pus în aplicare, iar după aceea, în perfectă armonie cu dispuzețiunile superiorităților noastre școlare, vor nizu — după posibilitate — a dezvoltă o activitate tot mai potențată în cea ce privește împlinirea datorintelor lor, spre a da dovadă, că ei ca buni români și fii credincioși a bisericii lor strămoșesti, precum în trecut așa și în viitor, își vor ști împlini datorințele față de patrie, fără a da ori și cui anză de in-

gerință motivată în afacerile noastre școlare, cu toată asprimea legii.

Conferințele de primăvară. Despărțămintele protopopești a le Reuniunii noastre învățătorești, spre a satisface datorințelor impuse de comitetul central, au început a se întruni în conferințe și anume:

Despărțământul protopopesc *Șiria* și-a ținut conferința la 27 Martie (9 Aprilie) 1907 în comuna Măsca.

Despărțământul protopopesc *Boroșineu* e convocat în conferință pe 1/14 Mai a. c. în comuna Mănerău.

Despărțământul protopopesc *Buteni* e convocat pe 26 Apr. (9 Mai) în Buteni.

Despărțământul protopopesc *Rudna* este convocat pe 3/16 Mai a. c. în comuna Căpruța.

Celelalte despărțăminte, conform concluzelor aduse în conferințele de toamnă, se vor întruni cu ocaziunea examenelor finali în comunele anunțate de noi în Nrii 4, 5 și 6 din anul trecut.

Concert și teatru în Buteni. Despărțământul Buteni a Reuniunii noastre învățătorești, cu concursul corului din Buteni, aranjază Joi în 26 Aprilie (9 Mai) a. c. în sala mare a hotelului „Coroana” din Buteni, concert împreună cu teatru și dans, la care invită cu toată onoarea. Comitetul arangiator. Inceputul la 8 oure seara. Prețul de intrare de persoană: Locul I 3 cor., locul II 2 cor., locul III 1 cor. *Venitul curat este destinat „Fondului pentru complectarea gimnaziului român gr.-ort. din Brad”.* Ofertele marinimoase se primesc cu mulțămită la adresa Dlui *Dr. Aurel Grozda* avocat membru fondator al Reuniunii în Buteni (Bultyin, com. Arad). **Programa:** 1. *Cristos a înviat*, cor bărbătesc de T. Lugojan. 2. *Brâul popilor*, cor mixt de G. Muzicescu. 3. *Nedumerire*, poezie de G. Coșbuc, declamată de Dșoara Ecaterina Țucra. 4. *De-aș fi iubit*, solo da L. Dublea, cu acompaniament de orchestră. 5. *La fântână*, cor mixt de A. Bena. 6. *Un cățal și un bal cari mau păpat două cariere frumoase*, monolog de Sorcoavă, predat de A. Borlea. 7. *Moțul la drum*, cor bărbătesc de I. Vidu. 8. *Sus opincă*, cor mixt de I. Vidu. 9.

Otrava femeescă, comediă într'un act de N. Țintariu. Persoanele: Tiberiu Câmpean redactor, dl Mihai Mihuț, Lenuța soția sa, dșoara Aurelia Jorz, Dr. Luncean medic, dl George Precupaș, Bran servitor, dl Aurel Muntean. — Șcena se petrece la Câmpean acasă. 10. *Un examen din bătrâni* de R. Bortoș, decl. de Petru Perva. După concert, urmează dans: pentru inteligență în sala de concert, iar pentru economi în hotel.

Examenle de calificare învățătorescă se vor ține în curând, după sfintele sărbători, pe baza Regulamentului nou votat de Măritul Congres național bisericesc. Regulamentul se poate procura dela Tipografia diecezană cu 20 fil. exemplarul.

Pentru gimnaziul din Brad. Dintre sumele oferite spre acest scop până aci, deosebită atențiune trebuie să-i dăm ofertului de 10 mii coroane votate de direcțiunea institutului de credit și economii „Albina“ din Sibiu.

Învățător brav. Organul oficios diecezan „Biserica și Școala“ în Nr. 11 a. c. comunică o veste îmbucurătoare despre un bun prietin al nostru și anume: că la stăruința învățătorului Atanasiu Sirca din Munar, sa reparat frumos școala și s'a făcut o sală de joc, ca feciorii să fie feriți de a umbla pe la birturi. La toate aceste au contribuit frunțașii Ioan Latinea, George Miloș, Atanasiu Alean, Constantin Petcu și Atanasiu Latinea. Mica comună *Munar* afiliată la parohia Săcusăgiului este în nemijlocita apropiere a mănăstirei Bezdin, a căreia călugări sârbi, voiau cu ori ce preț se absoarbă pe puținii dar harnicii români din Munar. Înainte cu 5 ani sa făcut în comună și școală de stat, care în anul curinte în lipsa de elevi sa sistat. Meritul pentru toate aceste îl are inimosul dascăl român, care prin munca sa neobosită și deosebitul interes față de chemare ș'a arădat vaza înaintea poporenilor și a superiorilor săi. Gratulăm și noi din inimă vrednicului nostru coleg pentru recunoștința binemeritată.

Traian Magier, preot în Zeldiș protopopiatul Halmagiu, membru al Reuniunii noastre învățătoresți, în urmarea unei răceli a devenit greu bolnav. După cum suntem informați în tim-

pul mai nou, simpaticul nostru spriginitor, după o cură făcută în străinătate, s'a reîntors acasă deplin sănătos. Ne bucurăm din inimă de aceasta veste îmbucurătoare!

Învățătorii din Arhidieceza Transilvaniei sunt convocați în conferințe tractuale, cari se vor ținea Joi și Vineri în săptămâna luminată în centrele protopopești, sub conducerea comisarilor denumiți de V. Conzistoriu din sânul corpului profesoral și alți bărbați cu experiențe pe terenul școlar. Tema impusă spre dezbateră din partea Conzistorului este: „Experințele câștigate asupra noului plan de învățământ.“

Noauă școală confesională română. Școala română din Boeșa, dimpreună cu celelalte școale din jur, susținute de direcțiunea căilor ferate, mulți în anii trecuți au fost predate statului. De atunci incoace parohiile fruntașe, între cari și Boeșa montană și-au înființat școale proprii. Parohia Boeșa montană, după cum suntem informați, în 4/17 Februarie a. e. și-a sfințit noul edificiu școlar, prin asistența reprezentantului P. S. Sale Dlui Nicolau Popea episcop al Caransebeșului, Dl protopop M. Popovicu.

Pentru monumentul profesorului Teodor Ceotea. Învățătorii din tractul Buziaș dieceza Caransebeșului întruniți în conferință Joi în 22 Martie s. v. a. e. la inițiativa Dlui Petru Bulgăia învățător în Blajova au contribuit la fondul pentru arădirea monumentului fostului lor profesor cu câte o coroană și anume:

Petru Bulgăia (Blajova), Constantin Radu (Uliuc) Petru Savi (Sacoșul unguresc), Nicolae Iancovici (Hițiaș), Iosif Nan (Unip), Pavel Rămneanțu (Stămora română), Iuliu Putevici (Cerna), Nicolae Crăciunescu (Folea), Nicolae Danciu (Jebel), Sofia Secoșan (Șipet), Ioan Gerga (Icloda). Suma de 11 cor. sa transpus prezidiului Reuniunii noastre, pentru care exprimăm colegilor noștrii din Reuniunea soră a Caransebeșului mulțămintă și recunoștință.

Oprirea cărților școlare tipărite în străinătate. Ministrul regesc ungar de culte și înștrucțiune publică cu începerea

anului școlar următor a interzis și oprit folosirea manualelor școlare tipărite în alte țări.

Ortografia Academiei s'a introdus oficios în toate birourile autorităților, în publicațiunile și corespondențele lor din întregul regat român.

Vrednic de imitat. Profesorul preparandial Ioan Costa ca președinte al secțiunei meseriașilor români din Arad, a ținut în Duminecile postului mare prelegeri publice foarte instructive, în sala cea mare a casei naționale. Asemenea prelegeri ar fi bine să se introducă și în alte comune bisericesti, unde preoții și învățătorii să provadă poporul cu cele mai necesare cunoștințe pentru viață.

Comisar de examene: În dieceza Caransebeșului comisarii de examene se denumesc în permanență. După cum suntem informați Ven. Conzistoriu Caransebeșan a denumit comisar de examene pentru tractul Buziaș, devenit vacant prin retragerea Dlui Ioan Marcu, pe vrednicul învățător Petru Bandu. Gratulăm confratelui Bandu pentru binemeritata distincțiune.

Examenete. Venerabilul Conzistoriu diecezan din Arad în ședința senatului școlar ținută Joi la 12/25 April a dispus de ținerea examenelor la școlile poporale, denumind de comisarii conzistoriali următorii învățători:

In tractul protop. Arad	Nicolae Nicorescu învăț.	Timișoara.
" " "	Chișineu Vasiliu Bogoi	" Belotinț.
" " "	Șiria Nicolae Boșcai	" Bodești.
" " "	Boroșineu Dimitriu Popovici	" Cuvin.
" " "	Buteni Stefan Faur	" Chizetău.
" " "	Halmagiu Iosif Moldovan	" Arad.
" " "	Radna Petru Vancu	" Măderat.
" " "	Lipova Iuliu Vuia	" Comloș.
" " "	Belinț Iuliu Groșorean	" Galșa.
" " "	Timișoara Pavel Dârlea	" Boroșineu.
" " "	Comloșul-m. Dimitriu Boar	" Nădab.

Caz de moarte. După informațiunile primite în ultimul moment anunțăm colegilor cu multă durere trecerea din viață a învățătorului *Vasilie Ourcea* din Iosășel. În trăsul Reuniunea perde pe unul dintre cei mai devotați membrii din despărțământul Halmagiu, iar neamul un apostol care 25 de ani a servit cu credință catedra învățătoarească. Fie-i memoria binecuvântată!

Solțirea tacselor. La cassa reuniunii au intrat: a) Dela Domnii: Titus Guleș, vrednicul fruntaș al comunei Semlac 40 cor. tacsă de membru-fundator. Dimitrie Simea învățător Comlăuș 9 cor. Iuliana Nastici învățătoare în Agriș 2 cor. taxe de membrii ordinari.

b) P. G. Sa Dl Roman Giorogar direct. seminarial în Arad. Ioan Suciu învățător Căpruța și Dimitrie Simea inv. Comlăuș abonament câte 5 cor.

c) Ioan Suciu învățător Căpruța pentru diplomă 2 cor.

Bibliografie.

În tipografia diecezană din Arad a apărut în zilele aceste următoarele manuale școlare aprobate de Ven. Consistor diecezan.

1. *ABCdar carte de cetire* pentru elevii clasei prime de Iosif Moldovan și consoții ediția a șesea coreasă și îndreptată conform dorințelor exprimate de mai mulți învățători. Prețul unui exemplar 40 fil.
 2. *A doua carte de cetire* pentru elevii clasei a II de aceeași autori ediția a IV îndreptată prețul 40 fil.
 3. *Limba magiară* de Iuliu Grofșorean și Iosif Moldovan ediția a III îndreptată. Prețul 50 fil.
- Tot de acolo se pot comanda:
4. *A treia carte de cetire* de aceeași autori. Prețul 50 fil.
 5. *Limba magiară* part. II. " " " " 50 fil.

*

- Au apărut și se pot procura dela librăria Ciurcu Brașov:
- „Ședința comunită” comedie în 2 acte de George Stoica prețul 80 fil.
- „Dragoste cu toane” pastorală într’un act și în versuri de Goethe trad. St. O. Iosif prețul 50 fil.
- „Două nebunii” icoană familiară în 2 tablouri prelucrată după Gane de D. Boșca prețul 30 fil.
- „Chinematograful” comedie într’un act de G. Boșca 30 „
- „Glume din lume adunate și în lume date” culese de G. Măican învățător. Prețul 24 fil.
- „Multe și de toate într’un singur sat allato” de George Maican învățător. Prețul 24 fil.

In atențiunea dlor învățători!

Prin trimiterea numărului de față facem ultima încercare la toți învățătorii pe cari ni-ar plăcea să-i vedem grupați în jurul „Reuniunii învățătorilor”. Pe cei ce doresc a avea *organul* nostru și în viitor și coiese a ne sprijini, îi rugăm să ne avizeze prin o corăspondință, eventual să trimită abonamentul de 5 Coroane la adresa cassariului: *Iuliu Groșorean, învățător în Galșa p. u. Vităgos.*

Poșta noastră.

J. G. în G. — Convocarea comitetului în chestiunea proiectului despre ameliorarea salarelor învățătoresți a cerut-o un singur despărțământ. De altcum credem că învățătorii au satisfăcut datorinței lor în ancheta din Sibiu și cu ocaziunea meelngurilor de protestare. Asemenea vederi împărțășese toți binevoitorii Reuniunii și nici măcar unul nu s'a allat să ne sfătuiască altcum.

E. J. în H. — Istorioarele bisericești a III-a carte de religiune pentru școalele poporale de Dr. Barbu este oprită de înaltul guvern și numai o eventuală noauă a V-a ediție îndreptată s'ar mai putea folosi în școalele noastre.

J. V. în H. — Nu mi-a succes. Convocarea conferinței încă nu o-am primit!

Președinții despărțămintelor sunt rugați a se îngriji să fim informați la timp despre decursul conferințelor și a convenirilor sociale împreunate, precum și despre alte cazuri ce ne privesc.

☛ **Compactor român în Arad** ☛

Iustin Ardelean

Strada bisericii (templom) Nr. 9.

Execută grabnic și prompt

tot soiul de lucrări, atingătoare de aceste branșe.

Legătură fină și durabilă.

☛ **Prețuri moderate.** ☛